

شیوه‌های غنی سازی اوقات فراغت جوانان در سایر کشورها با تأکید بر فعالیتهای اجتماعی و سز زندگی

این مقاله حاصل کار پژوهشی است که با هدف بررسی سوابق و تجربه‌های سایر کشورهای جهان در به‌کارگیری جوانان در عرصه‌های سازندگی و غنی‌سازی اوقات فراغت جوانان انجام شده است.

پژوهش مذکور، از نوع توصیفی است و به روش استادی، فعالیت‌ها و اقدامات داوطلبانه جوانان در عرصه‌های سز زندگی و اجتماعی را در سطح جهانی بررسی نموده است. نتایج و یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد:

۱- مسئله به‌کارگیری و مشارکت دادن جوانان در فعالیت‌های سازندگی، اقتصادی، توسعه اجتماعی و فرهنگی جوامع یک «سنت جهانی» است که از پشتوانه نظری و عملی قوی برخوردار است.

۲- الگوی غالب در غنی‌سازی اوقات فراغت جوانان در عرصه‌های سازندگی، فعالیتهای سازمان یافته، جمعی (گروهی) و «فعال» است.

۳- قالب اصلی مشارکت جوانان در فعالیتهای سازندگی و اجتماعی «تشکل‌ها و فعالیتهای داوطلبانه» است.

۴- فعالیت‌ها و اقدامات جوانان در عرصه سازندگی و اجتماعی در ۸ عرصه کلی (عمران و بهداشتی، محیط زیست و منابع طبیعی، خدمات اجتماعی و عمومی، بهداشت و سلامت، اشتغالزایی و کارآفرینی، فرهنگ و هنر، آموزش فنی و حرفه‌ای، ورزش، تفریح و سرگرمی) قرار می‌گیرد.

۵- عمده‌ترین شیوه‌های اجرای فعالیتهای سازندگی و اوقات فراغت عبارتند از: برگزاری دوره‌های کاروژی، کارگاه‌های آموزشی، اردوهای کاری، اردوهای تفریحی و گردشگری (تایلفی)، کلاس‌های آموزشی، جشنواره‌ها، نمایشگاه‌ها، مسابقات و تورنمنت‌های موسوعی، انجمن‌های داوطلبانه، گروه‌های محلی و فعالیتهای پایمان هفته و روزانه.

واژگان کلیدی: جوانان، اوقات فراغت، سازندگی، سبج داوطلبی، فعالیت گروهی و اجتماعی

هادی عبد الملکی
پژوهشگر اجتماعی

ن لئا هج تفرایة تالقوا روعا روعه روعه هج

له هج هج روعه هج

روعه هج روعه هج روعه هج روعه هج روعه هج

طرح مسئله^۱

پدیده اوقات فراغت جوانان (youth leisure time)؛ چگونگی پوشش آن حتی اگر نپذیریم که مسئله‌ای فراگیر و بین‌المللی است، به طور قطع باید قبول کرد که یکی از مسائل اجتماعی دامن‌گیر بسیاری از کشورها و دولت‌هاست که ضرورت سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی پایدار و بلند مدت را در این حوزه یادآوری می‌کند. بسیاری از کشورهای جهان علیرغم تأکید بر جنبه تفریحی و فراغتی پوشش اوقات فراغت تلاش می‌کنند تا از توان و نیروی نسل جوان خود در ایام فراغت (به خصوص در زمان تعطیلات تابستانی مدارس، فارغ‌التحصیلی در مقاطع مختلف، ساعات پایانی روز و تعطیلات رسمی و هفتگی) در امور اجتماعی و عام‌المنفعه استفاده کنند و مشارکت جوانان را مدیریت و جهت‌دهی نمایند. اگر چه برخی کشورها به اوقات فراغت و همبسته‌های آن (گردشگری، ورزش و هنر) به عنوان صنعتی جذاب و بازاری پر رونق (lesiuer marketing) برای توسعه اشتغال و درآمدزایی نگاه می‌کنند. (Horner & swarbrooke, 2005)

با پیچیده‌تر شدن زندگی و افزایش آهنگ تغییرات اجتماعی، نحوه پاسخگویی به نیازهای زمان

فراغت شهروندان و پوشش مطلوب آن به ویژه برای اقشار جوان به عنوان مسئله‌ای اساسی پیش روی رهبران، مدیران و اندیشمندان اجتماعی قرار گرفته و حتی تا سطح یک موضوع جهانی ارتقا یافته است؛ به طوری که در بند ۵ پیش‌نویس اعلامیه حقوق و مسئولیت‌های جوانان سازمان ملل متحد در این باره چنین آمده است: «مستمرسی داشتن به استراحت و اوقات فراغت و سرگرمی که این اوقات می‌تواند اهدافی مشابه اهداف آموزش داشته باشد. جامعه و مقامات عمومی باید شرایط مادی لازم را در اختیار جوانان قرار دهند تا آنها قادر باشند از این حق برای استفاده سازنده از اوقات فراغتشان بهره‌گیری کنند». همچنین، در بند ۸ این پیش‌نویس آمده است: «به منظور گذراندن مفید اوقات فراغت جوانان باید متناسب با ابزارها و توانایی‌هایشان در کارهای فعال و خلاق مشارکت کنند.» (اعلامیه جهانی حقوق و مسئولیت‌های جوانان، ۱۹۸۴: ۱۰-۷)

امروزه بسیاری از اندیشمندان اجتماعی بر این باورند که اوقات فراغت پدیده‌ای جمعی، پیچیده و چند بعدی (اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی) است و از آن جهت که می‌توان از این فرصت برای انتقال ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی به نسل‌های بعدی استفاده کرد، یک فرصت فرهنگی محسوب می‌گردد. پرواضح است که اوقات فراغت در دوران جدید به عنوان یک فرصت فرهنگی می‌تواند تبدیل به فضایی مؤثر برای مشارکت و تعامل هرچه بیشتر نسل جوان با جامعه باشد. طرح به‌کارگیری جوانان در فعالیتهای سازندگی و اجتماعی در اوقات فراغت ۲ را اولین بار مقام معظم رهبری به مسئولین بسیج یادآوری نمودند. بر همین اساس، سازمان بسیج سازندگی تشکیل و راه‌اندازی شد و با برنامه‌ریزی‌های متنوع و گسترده اقدام به آموزش، سازماندهی و به‌کارگیری خیل عظیم جوانان داوطلب در این حوزه نمود.

مروری بر نتایج عملکرد رده‌های مختلف بسیج سازندگی (حدود ۱۱ میلیون نفر ساعت فعالیت برای ۶ ماهه اول سال ۱۳۸۷) نشان می‌دهد که فعالیت‌ها و اقدامات انجام شده در عین اینکه توانسته موجب غنای اوقات فراغت جوانان را در ابعاد فردی و گروهی فراهم نماید، به میزان قابل توجهی در خدمت رسانی، اشتغال‌زایی، بازسازی، بهسازی، عمران و آبادانی مناطق محروم کشور به ویژه در عرصه‌های آموزش و پرورش، کشاورزی، منابع طبیعی و فعالیت‌های فنی و حرفه‌ای مؤثر واقع شده است.

مسئولین وقت و مدیران بخش‌های مختلف سازمان بسیج سازندگی بر این باورند که در راستای عمق بخشی و کارآمد سازی شیوه‌های غنی سازی اوقات فراغت در عرصه سازندگی، احتمالاً بتوان از تجربه‌ها و اندوخته‌های سایر کشورهای جهان به ویژه کشورهایی که ضمن داشتن مشترکات فرهنگی با کشور ما، سابقه‌ای در به‌کارگیری نیروهای مردمی و جوانان داوطلب در امور بازسازی و عرصه سازندگی دارند استفاده نمود و با کشودن افق‌های نوین در ابعاد نظری و عملی به غنی سازی و پوشش مطلوب و مناسب اوقات فراغت جوانان نائل آمد.

سؤال‌های تحقیق

- ۱- آیا سابقه‌ای از به‌کارگیری جوانان در عرصه سازندگی در سایر کشورهای جهان وجود دارد؟
- ۲- کشورهای دیگر برای غنی‌سازی اوقات فراغت جوانان در عرصه سازندگی بیشتر بر شیوه‌های فردی تأکید می‌کنند یا گروهی؟
- ۳- انواع اقدامات و فعالیت‌های مورد توجه سایر کشورها در غنی‌سازی اوقات فراغت در عرصه سازندگی چیست؟
- ۴- برنامه‌های غنی‌سازی اوقات فراغت جوانان در سایر کشورها از کدام الگوی محلی، منطقه‌ای، ملی یا بین‌المللی پیروی می‌کند؟
- ۵- آیا می‌توان از تجربیات و الگوهای سایر کشورها در برنامه‌ریزی و اجرای فعالیت‌های غنی‌سازی اوقات فراغت در عرصه سازندگی بهره‌برداری کرد؟

مفهوم اوقات فراغت

اوقات فراغت مفهومی پیچیده و چند بعدی است که رویکردها و دیدگاه‌های متفاوتی در مورد ماهیت و چگونگی گذران آن وجود دارد. بر همین اساس تعاریف متفاوت و متنوعی از اوقات فراغت ارائه شده است: گروهی با ملاک زمان و آن را به عنوان ساعاتی از بیکاری بیان می‌کنند، گروهی با نگرش‌های ذهنی و روحی افراد و به مثابه حالات روحی و روانی تعریف می‌کنند و عده‌ای هم به شیوه‌های گذران اوقات فراغت به صورت فردی یا جمعی، فعال یا غیرفعال توجه نموده‌اند.

در یک تعریف کلی می‌توان گفت که اوقات فراغت به مجموعه ساعاتی از بیداری فرد در طول یک شبانه روز اطلاق می‌شود که فرد پس از انجام تعهدات شغلی، اجتماعی و خانوادگی در اختیار دارد و می‌تواند از روی میل و رغبت به طور آزادانه به فعالیتی فردی یا جمعی خود را مشغول نماید.

پارکر تعریف نسبتاً کاملی از ماهیت اوقات فراغت ارائه می‌دهد: اوقات فراغت زمانی است که فرد مازاد بر زمان کار یا وظایف دیگرش دارد و این زمان برای استراحت، تفریح، موفقیت و پیشرفت اجتماعی یا فردی مورد استفاده واقع می‌شود یا «سرگرمی‌هایی که در آنها فرد آزاد است استراحت کند، به دانش و اطلاعات خود بیفزاید، مهارت‌های خود را ارتقا بخشد و یا میزان مشارکت داوطلبانه خود را در زندگی اجتماعی و در عرصه‌های حرفه‌ای، خانوادگی و اجتماعی افزایش دهد». (Parker, 1976:39)

نظریه‌های اوقات فراغت

ماکس کپلان (Kaplan): برای او اوقات فراغت آنتی‌تر کر است؛ خاطره‌ای است دلبذیر، نوعی رهایی از وظایف اجتماعی، نوعی ادراک روانی آزادی و نوعی فعالیت فرهنگی است و بالاخره سرشتی ز نوع بازی دارد. (ibid: 39)

اوقات فراغت همچنین فرصتی برای بازی و تفریح، ابزار وجود، استراحت و زمانی برای فراگیری و رشد است؛ البته یادگیری غیر آکادمیک و در عین حال دارای اهمیتی برابر با آنچه در داخل مدرسه انجام می‌شود. اوقات فراغت بستری مناسب برای جوانان است که در آن نقش خود را به عنوان یاری دهندگان، تغییر دهندگان و شرکت کنندگان در توسعه اجتماعات نشان دهند.

نومیر (Neumeyer): از صاحب‌نظران برجسته اوقات فراغت عوامل فردی فراغت را شامل سائقه‌های اجتماعی، حالات عاطفی، ایستار و عادت می‌داند و معتقد است که علائق و تمایلات اولیه انسان غیر از گرسنگی و تنگی ینج مورد را شامل می‌شود اشتیاق به کسب تجارب جدید، اشتیاق به ایمنی، اشتیاق به کسب پاسخ دیگران، اشتیاق به شناخته شدن و اشتیاق به یاری دیگران. برخی از اینها در اشکال مختلف قابل مشاهده است؛ از جمله اشتیاق به کسب تجارب جدید که سفر به جاهای جدید، کارهای ذوقی، هیجان جویی و ابتکار، دیدن فیلم‌های مهیج و ... پاسخی به آنهاست البته تمام اشتیاق‌ها از طریق فعالیت‌های فراغتی پاسخ داده نمی‌شود، ولی مردم معمولاً به انجام فعالیت‌هایی دست می‌زنند که بدان اشتیاق دارند. (مورموندی، ۱۳۸۰: ۴۱)

سیریل اسمیت (Smith Cyril) او نظریه‌های ویژه‌ای را که در زمینه فراغت از سوی متفکران اجتماعی اظهار شده است، به سه دیدگاه نظری تقسیم می‌کند: نظریه اجتماعی شدن، نظریه نقش و بنگاه و نظریه خرده فرهنگ خاص جوانان

نظریه اجتماعی شدن، فراغت را جزئی از مجموعه فعالیت‌هایی می‌داند که از طریق آن ایستارها و آموخته‌های لازم برای ورود به بزرگسالی باید آموخته شود.

دیدگاه دوم این دوره را یک دوره موقت و ناپایدار به لحاظ نقش و بنگاه می‌داند در این دیدگاه، نوجوانی یک دوره گذر ناپایدار ز مراحل مختلف کسب بنگاه اجتماعی است که هر فردی باید طی کند. از آنجا که این دوره کوتاه و موقت است، جوان نمی‌داند الگوی رفتاری مناسب چیست و از الگوی مناسبی پیروی نمی‌کند.

نظریه پردازان دیدگاه سوم معتقدند که در این دوره سنی، همین که کودکان به دوره نوجوانی وارد می‌شوند، غالباً در اجتماع همسالان خود حضور می‌یابند و از شیوه‌های رفتاری مستقلی پیروی می‌کنند. اجتماع جوانان طبقات پایین به عنوان «فرهنگ کوچه و خیابان» معروف است. از آنجا که جوانان به دنبال کسب تجارب جدید هستند و ذوق و سلیقه‌های تازه را می‌جویند در

انتخاب فراغت کمتر از الگوهای پایدار و ثابت پیروی می کنند و خواستار تنوع در اوقات فراغت‌اند. (لطیفی، ۱۳۸۴: ۴۱)

بر پایه «نظریه رشد»، اوقات فراغت نوعی فعالیت تلقی شده و مشتمل بر نتایج دراز مدت برای خود و برای ارتباطات فردی است. فعالیت‌های فراغتی باعث افزایش قابلیت‌های پیشین و نیز باعث پیشرفت می شود.

در این نظریه، اوقات فراغت با کسب مهارت همراه می شود و فرد ممکن است درگیر فعالیتی شود که برای پیشرفت وی طراحی شده یا ممکن است برای افزایش توانایی در انجام کارها به تمرین و تکرار آن فعالیت بپردازد. در جریان فعالیت‌های فراغتی فرد می تواند خود را نه فقط از لحاظ جسمی، بلکه از نظر فکری و اجتماعی نیز رشد دهد.

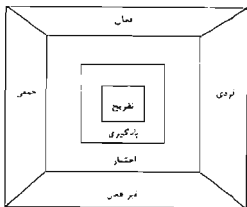
بر اساس نظریه نهادی، اوقات فراغت مجزا از زندگی و قوانین و نقش‌ها نیست. اوقات فراغت با جامعه، خانواده، کار، تربیت، مذهب، دولت و سازمان زندگی جامعه ارتباط دارد. اوقات فراغت مستلزم زمان، پول و سایر لوازم است و اینها را ساختار جامعه فراهم می کند. در مراحل مختلف زندگی اوقات فراغت، کار و خانواده با هم در تعامل اند و شخصیت فرد در دوران اوقات فراغت نماینگر شخصیت او در نقش‌های دیگر اجتماعی است. (همان: ۴۵)

ابعاد اوقات فراغت

از بررسی و تحلیل تعاریف و نظریه‌های مربوط به اوقات فراغت می توان چنین استنباط کرد که اوقات فراغت در مجموع دارای سه بعد یا محتوای بنیادی است که از سه نیاز اساسی زمان فراغت نشئت می گیرد:

۱. نیاز به تفریح، آسایش و شادابی
 ۲. نیاز به آموزش و تداوم یادگیری و افزایش مهارت‌های فردی و اجتماعی، افزایش توانایی‌های درونی خود برای بهبود و کیفیت زندگی اجتماعی
 ۳. برخورداری از اختیار و آزادی انتخاب که امکان ابراز وجود و ارائه خدمات به دیگران برای تحقق خویش و کسب احترام اجتماعی در قالب فعالیت‌های داوطلبانه را فراهم می کند.
- در عین حال هر فردی این امکان را دارد که بتواند خواسته‌ها، انتظارات و نیازهای خود را در زمان فراغت در چهار حالت فعال یا غیرفعال، فردی یا جمعی تحقق بخشد. این ابعاد در ترکیب با سه بعد اوقات فراغت که ذکر شد، در نمودار زیر نشان داده است:

نمودار ۱: ابعاد اوقات فراغت در ترکیب با یکدیگر

جوانان و اوقات فراغت

در بررسی مسئله اوقات فراغت می‌توان به یک ارتباط قابل قبول بین مفهوم جوان و اوقات فراغت دست یافت؛ به طوری که در برنامه‌های اقتصادی و اجتماعی برای جوانان، اوقات فراغت و چگونگی پوشش آن در کلون توجه سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان اجتماعی قرار دارد.

اوقات فراغت جوانان و فعلیت برای پوشش مطلوب و غنی سازی آن در متن برنامه‌های توسعه اجتماعی و منبع انسانی سازمان ملل متحد قرار گرفته است. قطعنامه جهانی «برنامه عمل جهانی برای جوانان تا سن ۲۰۰۰ و پس از آن» ۳ توجه دولتمردان کشورهای عضو را در سطح جهانی به این موضوع جلب می‌کند و به طور مشخص اقدامات زیر را مطرح می‌سازد:

- اهمیت فعالیتهای اوقات فراغت در رشد جسمی، روانی و ادراکی جوانان در تمامی جوامع مورد توجه قرار گیرد، فعالیتهای اوقات فراغت عبارتند از: بازی، ورزش، رویدادهای

فرهنگی، تفریح و سرگرمی و خدمات اجتماعی.

- برنامه‌های مناسب تفریحی برای جوانان، عناصر اصلی هر اقدام برای مبارزه با بیماری‌های اجتماعی نظیر مصرف مواد مخدر، بزهکاری نوجوانان و دیگر رفتارهای انحرافی محسوب می‌شوند و لذا باید آزادانه در اختیار جوانان قرار گیرد.

- از دولت‌ها دعوت می‌شود تا با کمک سازمان‌های بین المللی، کتابخانه‌های عمومی، مراکز فرهنگی و دیگر امکانات فرهنگی را در مناطق شهری و روستایی ایجاد کنند و کمک‌های لازم را در اختیار جوانان فعال در زمینه‌های نمایش، هنرهای زیبا، موسیقی و دیگر صور بیان فرهنگی قرار دهند.

- از دولت‌ها دعوت می‌شود تا مشارکت جوانان در جهانگردی، رویدادهای فرهنگی بین‌المللی، ورزش و دیگر فعالیت‌های ویژه مورد علاقه جوانان را مورد تشویق قرار دهند.
- دولت‌های ملی، مقامات محلی و آژانس‌های توسعه اجتماعی باید با داشتن توجهی ویژه به مناطق پر جمعیت، امکانات و برنامه‌های مربوط به فعالیت‌های اوقات فراغت را در طراحی شهری با همدیگر ادغام نمایند. برنامه‌های توسعه روستایی نیز باید توجه ویژه و شایسته‌ای به نیازهای تفریحی جوانان روستایی داشته باشند.
- علاوه بر این، قطعنامه مذکور، ذیل بخش اشتغال و خدمات اجتماعی داوطلبانه با مشارکت جوانان به صورت غیر مستقیم به مسئله اوقات فراغت اشاره دارد:
- دولت‌ها باید در زمینه‌هایی که برنامه‌های خدمات داوطلبانه جوانان هنوز شکل نگرفته است، ایجاد این خدمات را مدنظر داشته باشند. این برنامه‌ها می‌توانند با تکیه بر سیاست‌ها و اولویت‌های ملی جایگزین‌هایی برای خدمت نظامی باشند و یا عنصری لازم را در برنامه‌های آموزشی تشکیل دهند. اردوگاه‌های جوانان، طرح‌های خدمات اجتماعی، برنامه‌های حفاظت از محیط زیست و همکاری بین نسلی باید در میان این فرصت‌های ارائه شده گنجانیده شوند.
- همچنین ذیل بخش محیط زیست به تقویت مشارکت جوانان در حفظ و نگهداری و بهبود محیط زیست اشاره دارد:
- دولت‌ها و سازمان‌های جوانان باید برنامه‌هایی را برای افزایش مشارکت در امور درختکاری، جنگل‌داری، بیابان‌زدایی، کاستن از ضایعات، کمک به چرخه مجدد حیات و دیگر اقدامات هماهنگ با محیط زیست آغاز نمایند، مشارکت جوانان و سازمان‌های جوانان در این برنامه‌ها می‌تواند آموزش‌های نظری و کارآموزی سودمندی را در اختیار گذاشته، علم و عمل را مورد تشویق و ترغیب قرار دهد.

روش‌شناسی

این تحقیق از نوع توصیفی و اکتشافی است که به جستجو و استخراج سوابق و تجربیات سایر کشورهای جهان در زمینه به‌کارگیری جوانان در فعالیت‌های سازندگی و امور اجتماعی در جهت غنی‌سازی اوقات فراغت مبادرت کرده است. بنابراین جمعیت آماری این تحقیق، شامل همه کشورهای جهان است که دارای اطلاعات مستندی در حوزه متغیرهای تحقیق بوده‌اند و در نهایت حدود ۴۸ کشور مورد بررسی قرار گرفته است. این تحقیق در گردآوری اطلاعات از «روش اسنادی و جستجوی اینترنتی» بهره‌برده و شامل مراحل زیر بوده است:

۱. جستجوی مقدماتی و تعیین دامنه متغیرهای تحقیق

۲. جستجوی منابع و متون

۳. استخراج اطلاعات و داده‌ها (مقالات، گزارش‌ها، برنامه‌ها، تعالیم‌ها و اقدامات دولت‌ها و سازمان‌های فعال در امور به‌کارگیری جوانان)

۴. ترجمه و تلخیص متون

۵. دسته‌بندی، توصیف، تجزیه و تحلیل داده‌ها و اطلاعات به تفکیک کشورها و تدوین گزارش تحقیق

یافته‌ها و نتایج

۱- سابقه مشارکت و به‌کارگیری جوانان داوطلب در عرصه‌های سازندگی در جهان

سابقه و تجربه به‌کارگیری جوانان در فعالیتهای سازندگی و اجتماعی به صورت داوطلبانه و اختیاری و در شکل نوین آن به پایان جنگ جهانی اول، سال‌های ۱۹۲۰ و بازسازی ربراند‌ها و خرابه‌های ناشی از جنگ باز می‌گردد که طی آن داوطلبان از کشورهای اروپایی برای بازسازی آثار و پیامدهای جنگ در یک روستای تخریب شده در فرانسه گرد هم آمدند. (<http://www.yup-uk.org>)

از آن تاریخ به بعد، اردوهای بین‌المللی کار (camps work international) به عنوان یک روش مؤثر برای به‌کارگیری نیروهای داوطلب در طرح‌های بازسازی و سازندگی در ابعاد مختلف مورد پذیرش و قبول نظام ملل متحد و در سائین بعد سازمان ملل متحد (۱۹۴۶) و سایر کشورهای جهان قرار گرفت.

در سال ۱۹۴۸ کمیته هماهنگ کننده برای خدمات داوطلبانه (CCIVS) در یونسکو شکل گرفت و سپس در سال ۱۹۷۶ مسئله به‌کارگیری جوانان داوطلب زیر نظر یونسکو در اردوهای کار داوطلبانه بین‌المللی نیز مورد تصویب سازمان ملل متحد قرار گرفت؛ (همان منبع) به طوری که در سال ۱۹۹۵ فعالیتهای داوطلبانه جوانان (activities volunteere youth) به عنوان یک فعالیت برجسته در یونسکو شناخته شد. سازمان یونسکو در زمینه‌های فرهنگی شامل اطلاع رسانی و آموزش، میراث فرهنگی و بازسازی بناهای تاریخی از نیروهای جوان داوطلب در سطح جهانی استفاده کرده است.

همچنین نتایج ارزیابی مطالعات یونسکو در زمینه فعالیتهای داوطلبانه جوانان در سطح جهان نشان داده است که از کل پروژه‌های فعال در این حوزه ۶۳ درصد در زمینه‌های سودآموزی، ۵۹ درصد محیط زیست، ۵۶ درصد مسائل جوانان، ۵۵ درصد تبادلات فرهنگی، ۴۹ درصد هنر و

فرهنگ و سایر مسائل از جمله صلح، بهداشت و کاهش فقر بوده است. مهم‌ترین عرصه‌ها و حوزه‌های مرتبط با فعالیت‌های سازندگی و اوقات فراغت که در متن توصیه‌ها، رهنمودها و ابلاغیه‌های بین‌المللی سازمان ملل و کمیته‌های اجتماعی و فرهنگی آن تعیین شده است، عبارت‌اند از:

۱. ورزش و مسابقات ورزشی و فعالیت‌های تربیت بدنی و فیزیکی
 ۲. اقدامات فرهنگی - هنری، کتابخانه‌ها، سالن‌های نمایش، موسیقی، رسانه‌های گروهی، اینترنت و ...
 ۳. مشارکت داوطلبانه جوانان در توسعه روستاها و مناطق محروم و نیز در امور بهداشت و درمان
 ۴. برنامه‌های محیط زیست، منابع طبیعی، آثار تاریخی و میراث فرهنگی
 ۵. ایجاد فرصت‌های اشتغال و کارآفرینی برای جوانان از جمله صنایع دستی
 ۶. بازسازی مناطق مسکونی ویران شده و بحران زده، پل‌ها و جاده‌ها در قالب اردوگاه‌های کار بین‌المللی
 ۷. خدمات اجتماعی و امور خیریه برای نیازمندان، معلولین، سالمندان و کودکان
 ۸. آموزش علوم و فنون و مهارت‌های اجتماعی و کارورزی و مقابله با بی‌سوادی
 ۹. ارتباطات بین فرهنگی و تعامل جوانان کشورهای مختلف و تبادلات فرهنگی و انتقال تجربیات، اقدام برای صلح و حقوق بشر ...
 ۱۰. مسکن سازی برای نیازمندان و خانواده‌های فقیر
 ۱۱. فعالیت‌های گردشگری و توریسم و بازدید از اماکن فرهنگی و تاریخی و بازسازی آثار تاریخی و باستانی
 ۱۲. مقابله با مصرف مواد مخدر و بزهکاری از طریق آموزش و اطلاع رسانی به جوانان و خانواده‌ها
 ۱۳. بهداشت و مراقبت‌های بهداشتی برای نیازمندان، آوارگان، آسیب دیدگان
 ۱۴. راه‌اندازی اردوگاه‌های بین‌المللی جوانان (فرهنگی، آموزشی، کاری و خدماتی)
- در سطح ملی نیز مسئله خدمات رسانی جوانان و مشارکت آنها در برنامه‌های سازندگی و خدماتی مورد توجه کشورها بوده است؛ به عنوان مثال، در پی تصویب قانون یادگیری - خدمات در آمریکا، هر آمریکایی باید در قالب نوسازی مدنی ۲ سال یا ۴۰۰۰ ساعت در طول حیاتش به همسایگان و کشورش خدمت کند. همچنین با اجرای طرح‌هایی از قبیل «قهرمان تابستان» ویژه جوانان و دانش‌آموزان، به‌کارگیری آنها در فعالیت‌های خدمات رسانی را عملی کرده‌اند. فقط در

سال ۲۰۰۱ حدود ۱۳ میلیون دانش‌آموز در برنامه‌های یادگیری - خدمات مشارکت داشته‌اند و داوطلبان جوان حدود ۱۱۰۰۰ خانه و سرپناه ساخته‌اند. به ۶۵۰ هزار بازنشسته یاری رسانده‌اند و ۲/۵ میلیون نفر دوطلب جدید را ثبت نام کرده‌اند. (خاضعی و براون، ۱۳۸۲: ۸۱)

علاوه بر این، براساس اعلام مؤسسه آماري كاللدر آمريكا در فاصله سال‌های ۲۰۰۲ تا ۲۰۰۲ حدود ۶۲۸۰۰۰۰۰ نفر کمک‌های داوطلبانه انجام داده‌اند. (<http://www.Libraryindex.com>) در انگلستان نیز در سال ۱۹۹۲ حدود ۲۲ میلیون نفر کمک‌های داوطلبانه ارائه کردند و ۱۱ میلیون نفر برای انجام خدمات داوطلبانه ثبت نام و اعلام آمادگی کرده‌اند (<http://www.CSV>). همچنین در چین به عنوان کشوری که از بیشترین جمعیت جوان برخوردار است، در سطح وسیع از جوانان در مور سازندگی و محرومیت زدایی استفاده شده است. به طوری که:

۱. تا پایان سال ۲۰۰۶، ۲۵۰ میلیون نفر در پروژه کمربند سبز رودخانه مادر با کاشت ۲/۰۸ بیلیون نهال درخت مشارکت داشته‌اند. (<http://www.ACYFinformation.A>)

۲. ۱۸۰۲ پروژه جنگل کاری توسط جوانان اجرا شده است.

۳. تا سن ۱۹۹۶، ۲۹/۳۲ میلیون هکتار جنگل ایجاد شده است.

۴. برنامه کمک رسانی به ۱۰۰۰۰ روستای فقیر و محروم اجرا شده است. (Ibid B:3-5)

۵. حدود ۳ بیلیون نفر ساعت کار برای جوانان در فعالیتهای زیست محیطی ثبت شده است.

۶. در یک برنامه ۸۵ ساعه جنگل کاری، ۱۲ بیلیون نهال درخت کاشت شده است. (Ibid C2-4)

۲- نحوه پوشش اوقات فراغت جوانان در عرصه سازندگی

بررسی لریند مشارکت و به‌کارگیری جوانان در فعالیتهای سازندگی و اوقات فراغت نشان می‌دهد که پوشش اوقات فراغت از الگوی جمعی و گروهی بیروی می‌کند؛ یعنی انواع سازمان یافته و اجتماعی که ماهیتاً مستلزم فعالیت و تلاش حضوری فرد در میان جمع است. عمده‌ترین شیوه‌های جمعی در این زمینه عبارت‌اند از:

۱. اردوهای کاری (workcamp) که با پیشوندهای local، ملی و international و -inter-

national در سه سطح اجرا می‌شود.

۲. کارگاه‌های آموزشی و کارورزی برای جوانان و نوجوانان که در آن مهارت‌های فنی، زبان و مهارت‌های شغلی آموزش داده می‌شود.

۳. اردوهای تابستانی دانش‌آموزان و کار در مزارع و باغ‌های کشاورزی و کمک به کشاورزان در کاشت و برداشت محصول.

۴. اردوهای تفریحی و ورزشی که گردش دسته‌جمعی و فعالیتهای تفریحی در آن صورت

می‌گیرد.

۵. جشنواره‌ها و فستیوال‌های فرهنگی - هنری شامل موسیقی، فیلم، تئاتر و نمایش.

۶. طرح‌های سازندگی مانند، جنگل‌کاری، واکسیناسیون، لایروبی، سدسازی و مدرسه‌سازی.

۷. برپایی نمایشگاه‌های هنری، تجاری و کارآفرینی و عرضه محصولات صنایع دستی.

۸. انجمن‌ها و گروه‌های داوطلبانه که به سازماندهی و به‌کارگیری گروهی جوانان در ارائه خدمات اجتماعی و عمومی اقدام می‌کنند و شبکه‌های منطقه‌ای و محلی تشکیل دهند.

۹. فعالیت مطبوعاتی، اطلاع‌رسانی، فعالیت‌های مطالعاتی و مسابقات کتابخوانی و مباحث گروهی.

۱۰. مسابقات و فعالیت‌های رقابتی در زمینه‌های ورزشی، فرهنگ و هنر، خدمات و امداد رسانی، علمی، صنایع دستی و کارآفرینی.

۳- ابعاد و انواع اقدامات و فعالیت‌های اجتماعی و سازندگی در غنی‌سازی اوقات فراغت جوانان

نتایج به دست آمده از این پژوهش نشان می‌دهد که کشورهای مورد بررسی در مجموع ۱۱۴۶ فعالیت در ۸ عرصه برای مشارکت جوانان در زمینه سازندگی و اجتماعی داشته‌اند که می‌توان آن را به شرح زیر دسته‌بندی کرد:

جدول ۱: عرصه‌های هشت‌گانه به‌کارگیری جوانان در فعالیت‌های سازندگی

ردیف	عرصه‌ها	تعداد فعالیت
۱	محیط زیست	۱۴۹
۲	عمران و آبادانی	۱۷۷
۳	خدمات اجتماعی و عمومی	۱۲۵
۴	بهداشت و سلامت	۶۰
۵	کارآفرینی و اشتغالزایی	۱۱۰
۶	ورزش، تفریح و سرگرمی	۱۴۶
۷	فرهنگ و هنر	۲۰۴
۸	آموزش‌های نظری و عملی و فنی - حرفه‌ای	۱۷۵
	جمع	۱۱۴۶

جدول ۲: عرصه‌ها، جهت‌گیری کلی و شیوه اجرای فعالیت‌های جوانان

عرصه	جهت‌گیری فعالیت‌ها	عمده‌ترین شکل اجرا
عمران و آبادانی	توسعه پایدار و محرومیت‌زدایی	- طرح‌های ملی - اردوهای کاری داوطلبانه (ملی و بین‌المللی) - تعطیلات تابستانی - زمان وقوع حوادث و سوانح
محیط زیست	حفاظت از محیط زیست و منابع طبیعی	- طرح‌های ملی - اردوهای کاری داوطلبانه (ملی و بین‌المللی) - تعطیلات تابستانی - پایان هفته - ایام تعطیلات - فعالیت‌های روزانه
خدمات اجتماعی و عمومی	توسعه و رفاه اجتماعی	- طرح‌های ملی - اردوهای کاری ملی و بین‌المللی - فعالیت‌های روزانه - مناسبت‌های خاص
بهداشت و سلامت	توسعه سلامت	- طرح‌های ملی - اردوهای کاری (ملی و بین‌المللی) - فعالیت‌های روزانه و داوطلبی
کارآفرینی و اشتغال‌زایی	رفع بیکاری و درآمدزایی	- اردوهای کاری - دوره‌های کارآموزی و کارپوزی - اردوهای تابستانی
فرهنگ و هنر	انتقال ارزش‌ها و میراث فرهنگی پرورش‌دهنده علوم انسانی و ریاضی	- اردوهای تابستانی - اردوهای فصلی - فعالیت‌های پایان هفته - فعالیت‌های روزانه
آموزش‌های نظری - عملی و فنی حرفه‌ای	نوانمنازی و افزایش مهارت‌های فنی	- اردوهای کاری - کارگاه‌های فصلی - تعطیلات تابستانی
ورزش، تفریح و گردشگری	تجدید روحیه و قوای جسمی	- اردوهای دسته‌جمعی - فعالیت‌های روزانه - باشگاه‌های سازمان یافت - جشنواره

۴- الگوی غالب در غنی‌سازی اوقات فراغت جوانان در عرصه‌های سازندگی

نتایج به دست آمده از این تحقیق نشان داد که برنامه‌های غنی‌سازی اوقات فراغت جوانان در عرصه‌های سازندگی از الگوهای ترکیبی (محلی، ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی) پیروی می‌کند، اگر چه در برخی کشورها غلبه با الگوهای ملی است. نتایج به دست آمده در برخی کشورهای فعال در این حوزه به شرح زیر قابل دسته‌بندی است:

جدول ۳: الگوی غالب در غنی‌سازی اوقات فراغت

الگوی غالب	الگوهای گذران اوقات فراغت در سازندگی				کشور	ردیف
	بین‌المللی	منطقه‌ای	ملی	محلی		
ملی - بین‌المللی	*		*	*	آمریکا	۱
ملی			*	*	چین	۲
محلی - ملی		*	*	*	هند	۳
ملی - منطقه‌ای	*	*	*	*	ژاپن	۴
ملی - منطقه‌ای	*	*	*	*	کره	۵
بین‌المللی	*		*	*	فرانسه	۶
منطقه‌ای		*	*	*	کشورهای اسلامی	۷
بین‌المللی	*		*	*	انگلستان	۸
محلی - بین‌المللی	*		*	*	کانادا	۹
بین‌المللی	*	*	*	*	آلمان	۱۰
بین‌المللی	*		*	*	جمهوری چک	۱۱
محلی	*		*	*	آفریقا	۱۲

۵- امکان بهره‌گیری از تجارب و الگوهای سایر کشورها در برنامه‌های غنی‌سازی اوقات فراغت جوانان در عرصه سازندگی

بدون شک باید پذیرفت که جوامع انسانی علیرغم تفاوت‌ها و گوناگونی که در فرهنگ، سبک زندگی و شیوه‌های رفتاری و عملی دارند، به طور قطع وجوه تشابه و قرابت‌های زیادی هم

دارند که می‌تواند مبنایی برای نزدیکی و افزایش فهم آنها از همدیگر و در نهایت تعامل و تبادل تجربیات در ابعاد مختلف باشد. این تعامل می‌تواند به بازنگری و باز تعریف مفاهیم و واژه‌های کلیدی و سپس حرکت برای رسیدن به یک نقطه مشترک منتهی شود.

بهره‌برداری از تجربیات و سوابق عملی سایر کشورهای جهان در غنی‌سازی اوقات فراغت جوانان در عرصه سازندگی به مثابه یک فرایند است که انتخاب ورودی‌ها، تجزیه و تحلیل داده‌ها و استخراج خروجی‌ها در آن از الزامات و بزمای پیروی می‌کند. پاره‌ای از این الزامات که باید مورد توجه باشد، عبارت‌اند از:

۱. شناخت ماهیت و ابعاد ورودی‌ها (عرصه‌ها، فعالیت‌ها و شیوه‌های اجرا)

۲. انطباق با بافت فرهنگی و اجتماعی

۳. امکان و توجیه اقتصادی و فنی

۴. شکل و نوع اجرا

۵. ظرفیت داوطلبی و منابع انسانی

۶. اولویت‌بندی نیازهای جامعه در عرصه سازندگی و متناسب با ترجیحات اوقات فراغت جوانان

نتیجه‌گیری

همان‌طور که گذشت، مجموع یافته‌های نظری و عملی به دست آمده از این مطالعه را می‌توان با عنوان «فعالیت‌های سازندگی جوانان» معرفی و بازنگری کرد. مجموع اقدامات سازندگی جوانان معطوف به دو هدف می‌تواند باشند:

اول، برنامه‌ریزی فراغتی به منظور ساختن نسل جوان برای آینده؛ جوانانی توانمند، ماهر، خلاق، سالم و با نشاط

دوم، فعالیت‌ها و اقدامات فراغتی برای بهره‌گیری از توان، نشاط، هیجان و انگیزه‌های اجتماعی و مشارکت نسل جوان در جهت پیشبرد اهداف و آرمان‌های کشور و ساختن جامعه‌ای توسعه یافته و مترقی.

بدون شک، سازندگی اجتماعی و غلبه بر مشکلات فراگیر جامعه منوط به مشارکت فراگیر تمامی احاد شهروندان، به ویژه جوانان است. این مهم در بستر اوقات فراغت به عنوان یک «فرصت فرهنگی» برای رهبران و مدیران اجتماعی فراهم است. اگر مدیران مربوطه علم و توان بهره‌برداری از این فرصت را داشته باشند و جوانان را به عنوان نسلی قابل حمایت و مشتاق به مشارکت در بازسازی و سازندگی جامعه بشناسند، این امر محقق می‌شود.

آنچه با عنوان تجربه فعالیت‌های سازندگی و اوقات فراغت بازگو شده است، مرهون چندین حرکت اجتماعی و گسترده در سطوح مختلف، به شرح زیر بوده است:

۱- اقدامات بین‌المللی و توصیه‌ها و رهنمودهای بین‌المللی در راستای نهادینه‌سازی مشارکت اجتماعی نسل جوان و تعیین منشورهای توسعه جوانان و اوقات فراغت و حمایت از اقدامات بین‌المللی به خصوص اردوهای بین‌المللی کار داوطلبانه جوانان.

۲- اقدامات رهبران، حکومت‌ها و دولت‌های ملی و محلی برای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی برای فعالیت و مشارکت جوانان، فراهم نمودن بسترهای قانونی، امکانات و تسهیلات، اختصاص بودجه و اعتبار و هماهنگی ملی و محلی و بسیج گروه‌ها و نهادهای اجرایی و ارائه منشور ملی مشارکت اجتماعی نسل جوان.

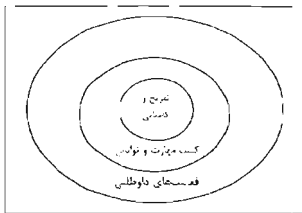
۳- سازمان‌ها و تشکل‌های جوانان که با برنامه‌ریزی‌های موضوعی در عرصه‌های مختلف راه را برای توجه به مسائل جوانان و همچنین اولویت دادن به زمینه‌های مشارکت نسل جوان در حل مشکلات و معضلات اجتماعی هموار نموده‌اند.

۴- تشکل‌ها و گروه‌های داوطلبانه جوانان که در قالب N.G.O و گروه‌های محلی خواستار مشارکت نسل جوان در فرآیند جامعه‌سازی و مطالبه حقوق و مسئولیت‌های جوانان بوده و به صورت عملی و در ابعاد محلی، منطقه‌ای، ملی و بین‌المللی در این زمینه فعال بوده‌اند.

۵- جوانان با انگیزه، مسئولیت‌پذیر و مشتاق به حل مشکلات جامعه و دوستدار کمک به شهروندان و هم‌نوعان خود که با حضور و فعالیت در تشکل‌ها یا طرح‌های داوطلبانه، متناسب با سطح توانایی و مهارت خود، در زمان مناسب و ایام فراغت، با اختیار و به صورت فردی یا در همکاری و تعامل با گروه‌های داوطلب نقش خود را ایفا کرده‌اند.

گذری بر مفهوم و ابعاد اوقات فراغت و ارتباط آن با فعالیت‌های سازندگی و مشارکت اجتماعی نسل جوان در جامعه نشان می‌دهد که اغلب سیاست‌ها و برنامه‌های اوقات فراغت و سازندگی دارای سه بعد اساسی است:

در درجه اول، فراغت دارای انتفاع درونی و تأمین آسایش روحی و روانی و تفریح است و شادی را برای فرد به ارمغان آورد. در درجه دوم، باید بتواند سطحی از آمادگی، مهارت و توانایی را در فرد به وجود آورد تا فرد بتواند متناسب با نیازهای اجتماعی عمل کند، یعنی قابلیت پاسخگویی داشته باشد و بعد سوم آن است که فرد در درون خود احساس مسئولیت نسبت به جامعه و سایر هم‌نوعان داشته باشد و به صورت داوطلبانه و خودجوش از زمان‌هایی که در اختیار دارد خدمتی سودمند را به جامعه و دیگران ارائه نماید. این ابعاد را می‌توان در سه سطح «درونی، میانی، بیرونی» نمایش داد:

نتایج به دست آمده از این پژوهش نشان داد که جوانان به عنوان قشری عظیم، نوانمند و قابل اعتماد در بسیاری از حوزه‌های اجتماعی فعال‌اند و در کنار فعالیت‌های اجتماعی و کمک به توسعه جامعه در ابعاد فزاینده، به اولویت‌های تفریحی و سرگرمی خود نیز توجه دارند تا قوی ذهنی و جسمی تحلیل رفته خود را بازیابند و آمادگی مجدد برای ایفای نقش سازنده را در جامعه به دست آورند.

در واقع، اوقات فراغت، جوانان و فعالیت‌های سازندگی، سه ضلع یک مثلث را تشکیل می‌دهند که در محیط داخلی این مثلث فعالیت‌هایی بیشتر معنی‌دار است که سازمان یافته و خلاق باشد؛ یعنی فعالیت‌هایی که مستلزم به‌کارگیری نسل جوان با قدرت و توانایی لازم به صورت داوطلبانه و در ساعات غیر موظفی برای خلق یک چیز یا اصلاح آن است - یعنی حرکتی نو و کسب تجربی تازه.

ویژگی «سازمان یافتگی» فعالانه بودن فعالیت‌های فراغتی در سبک غربی و کشورهای توسعه یافته نسبت به کشورهای شرقی و در حد توسعه تا حدودی پذیرفته‌تر است؛ به صورتی که در الگوی شرقی مشارکت جوانان در فعالیت‌های سازندگی و اجتماعی بیشتر در قالب طرح‌های کلان، موحی و مقطعی صورت می‌گیرد، در حالی که در الگوی غربی از جمله آمریکا و انگلستان افراد یا به صورت دائمی در یک گروه و انجمن داوطلبی برای ارائه خدمات و فعالیت‌های داوطلبانه عضویت دارند یا با آمادگی قبلی در یک حوزه خدماتی خاص ثبت نام و در انتظار خدمات‌اند و همچنین داوطلبانه برای یادگیری و آموزش در آن حوزه مورد علاقه تلاش می‌کنند. علاوه بر این، توزیع شبکه‌ای و گسترش N.K.O های مختلف خود به خود بستر اقدام سازمان یافته را

فراهم می‌کند. گروه‌ها و تشکل‌های داوطلبانه جوانان کمتر رسمی‌اند و اغلب از الگوی غیررسمی و خودگرانی پیروی می‌کنند. نمونه آن شکل‌گیری انجمن‌ها و تشکل‌های متنوع و با اسامی تخصصی و حرفه‌ای در عرصه‌های مختلف سازندگی از جمله محیط زیست، فرهنگ، آموزش، مسکن و خدمات اجتماعی است.

علاوه بر این، یافته‌های پژوهش نشان داد که رابطه فعالیت‌های سازندگی با اوقات فراغت، رابطه‌ای پایدار و هدفمند است. به این مفهوم که هدف اصلی در به‌کارگیری جوانان در عرصه سازندگی تنها حجم وسیع فعالیت‌های سازندگی نیست، بلکه یک فرایند آرام برای نسل‌سازی است؛ یعنی بسیاری از جوامع در پی آن هستند تا با بهره‌گیری از توان داوطلبان، ضمن پاسخگویی به حجم گسترده‌ای از نیازهای خدماتی، اقتصادی و معیشتی، به اهداف شهروندسازی یا نوسازی مدنی و بازسازی روحی جامعه و افراد نیز کمک کرده باشند. به همین منظور در کنار انجام فعالیت‌های عملی در فرصت‌های روزانه، هفتگی با پایان اردوهای کاری به فعالیت‌های تفریحی و روحیه‌بخش، تبادلات فرهنگی و بازسازی اجتماعی نیز کمک می‌کنند. مانند چینی‌ها که در بسیاری از طرح‌هایی که در نواحی هنگ‌کنگ، تایوان و تبت اجرا کرده‌اند، عملاً در صدد پیوند دادن مردم این مناطق با سرزمین مادری و اتحاد چین بزرگ هستند. لذا پخش موزیک چینی و آشنایی با زندگی «قهرمانان انقلابی چین» برای جوانان در کنار کاشت یک نهال درخت به زیبایی طراحی می‌شود.

مقایسه کلی یافته‌ها نشان می‌دهد که اگرچه فعالیت‌های جوانان در عرصه‌های سازندگی در اوقات فراغت به عنوان یک مجموعه به هم پیوسته مورد تأکید بوده است، اما برخی کشورها بر پاره‌ای فعالیت‌ها و به‌کارگیری جوانان در حوزه‌هایی که امکان بازدهی و اثر بخشی بیشتری دارد، تأکید داشته و یا سابقه و تجربه بیشتری داشته‌اند. به عنوان مثال:

۱. آمریکایی‌ها بر خدمات اجتماعی و آموزش تأکید دارند.
۲. چینی‌ها بر عمران و آبادانی و محرومیت‌زدایی تأکید دارند.
۳. در ژاپن و کره بر توانمندسازی، آموزش و کارآفرینی تأکید می‌شود.
۴. هندی‌ها بر توسعه اجتماعی و محرومیت‌زدایی تأکید دارند.
۵. کشورهای اسلامی بر فرهنگ، امور خیریه و عمومی و محرومیت‌زدایی تأکید دارند.
۶. کشورهای آفریقایی بر خدمات بهداشتی و عمران و آبادانی تأکید دارند.
۷. اروپایی‌ها بر حفظ محیط زیست، فرهنگ، ورزش و تفریح تأکید دارند.
۸. استرالیایی‌ها بر محیط زیست، آموزش و ورزش و سرگرمی تأکید دارند.

پیشنهاده‌ها

مشارکت و فعالیت‌های جوانان در امور اجتماعی، فرآیندی دو طرفه است؛ به طوری که هم جوانان مشتاق حضور فعال در صحنه‌های اجتماع‌اند و هم رهبران و مدیران جامعه در پی بسترسازی برای مشارکت فعال جوانان در توسعه اجتماعی و اقتصادی. جوانان هم هدف توسعه و هم مهم‌ترین ابزارهای توسعه محسوب می‌شوند.

نتایج این تحقیق نشان داد که برای مدیریت به‌کارگیری و مشارکت جوانان در امور اجتماعی و سازندگی به خصوص در ایام فراغت و بیکاری سنت جهانی وجود دارد، اما بهره‌گیری از آن مستلزم بومی‌سازی است و هر گونه استفاده از روش‌ها و الگوهای غیر ایرانی باید با رعایت ملاحظات فرهنگی و اجتماعی و همچنین بررسی امکان و توجیه اقتصادی اقدامات و تجربه‌ها باشد.

برای عملی شدن این امکان موارد زیر پیشنهاد می‌گردد:

۱. نیازسنجی و اولویت‌بندی نیازهای سازندگی، ترجیحات اوقات فراغت جوانان و فرصت‌های داوطلبی در مناطق مختلف کشور
۲. آموزش، فرهنگ‌سازی و نه‌پایه کردن فعالیت‌های داوطلبانه در عرصه سازندگی برای جوانان
۳. فراگیری و ساماندهی شیوه‌های اجرای فعالیت‌های سازندگی جوانان
۴. انعکاس اجتماعی و عمومی فعالیت‌های سازندگی جوانان
۵. فعالیت‌های حقوقی و سیاسی جوانان در عرصه سازندگی
۶. انجام مطالعات تطبیقی در مورد فعالیت‌های داخلی سازمان بسیج سازندگی در مقایسه با سایر کشورها

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

پی‌نوشت

۱- این مقاله حاصل کار پژوهشی است که توسط نگارنده با حمایت سازمان بسیج سازندگی نما و نظارت علمی دکتر ابراهیم نجفی در سال ۱۳۷۸ به انجام رسیده و گزارش آن در سه مجلد تدوین شده است.

۲- این تکرار اولین بار مقام معظم رهبری در تاریخ ۷۹/۲/۱۷ در جمع فرماندهان سپاه و بسیج مطرح نمودند.

۳- United Nations world programme of action for youth to year 2000 and beyond,

1995.

منابع

۱. اعلامیه جهانی حقوق و مسئولیت‌های جوانان (۱۹۸۴) تهران: دبیرخانه شورای عالی جوانان
۲. خاضعی، آلن و بروان، مایکل (۱۳۸۲) «شکل‌دهی به آینده جوانان آمریکا، راه‌های جدید نوسازی مدنی». احسان موحدیان. تهران: دفتر امور بین‌الملل سازمان ملی جوانان.
۳. دویدانجل، ویلیام (۱۹۹۵) قانون بین‌المللی حقوق جوانان. علی‌اکبر مزینانی و جعفر سطوتی. تهران: نسل سوم
۴. لطیفی، غلامرضا (۱۳۸۰) سیمای جهانی اوقات فراغت جوانان. تهران: سازمان ملی جوانان (دفتر مطالعات و تحقیقات)
۵. موموندی، افسر (۱۳۸۰) «بررسی چگونگی گذران اوقات فراغت نوجوانان و جوانان شهر ورامین». دانشگاه آزاد اسلامی.
- 6- Horner, Susan & Swarbrooke, John (2005) **Lesiure Marketing: A Global Perspective**. Jordan Hill Oxford: Elsevier Butterworth-Heinemann Linacre House
- 7- <http://www.ACYF.information>. A) **Chinese Government Actively Implements the Basic State Policy on Environment Protection**. july- september, 2007.
- 8- <http://www.ACYF.information>. B) **Programme Helping 10/000 Villages to Quit Poverty and Achiere Initial Prosperity**. january-march, 1996.
- 9- <http://www.ACYF.information>. C) **National Conference Held to Mobiline and Commend Young People for Afforestation Efforts**. April, 1996.
- 10- <http://www.CSV/CommunityServiceVolunteers2003-2006>. London. N.qNJ/uk
- 11- [http://www.Libraryindex.com/Pages/1954/How Americans spend their time.volunteerwork.html](http://www.Libraryindex.com/Pages/1954/HowAmericansspendtheirtime.volunteerwork.html).
- 12- <http://www.UnitedNationsEducationalScientificandCulturalOrganization> **Review of Existing Youth Voluntary Service Programmes**. August, 2000.
- 13- [http://www.yup-uk.org/Important in Tormation/Membership of VAP UK](http://www.yup-uk.org/ImportantinTormation/MembershipofVAPUK). 25/3/2008.
- 14- Parker, stanly (1976) **The Sociology of Leisure**.